

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**КАФЕДРА СУСПІЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН
КАФЕДРА ДИТЯЧИХ ХВОРОБ**

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
ІV МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

**«СОЦІАЛЬНО-ЕТИЧНІ ТА ДЕОНТОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ
СУЧАСНОЇ МЕДИЦИНИ
(НЕМЕДИЧНІ ПРОБЛЕМИ В МЕДИЦИНІ)»**

23-24 лютого 2023 року

м. Запоріжжя

Редколегія:

Л. М. Боярська – завідувач кафедри дитячих хвороб ЗДМУ, кандидат медичних наук, професор;

І. Г. Утюж – завідувач кафедри суспільних дисциплін ЗДМУ, доктор філософських наук, професор;

Ю. В. Котлова – кандидат медичних наук, доцент кафедри дитячих хвороб ЗДМУ;

Д. П. Сенетий – доктор філософських наук, доцент кафедри суспільних дисциплін ЗДМУ;

Н. В. Спиця – кандидат філософських наук, доцент кафедри суспільних дисциплін ЗДМУ;

С. А. Козиряцька – кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент кафедри суспільних дисциплін ЗДМУ.

С69

Соціально-етичні та деонтологічні проблеми сучасної медицини (немедичні проблеми в медицині) : зб. матеріалів ІV Міжнародної науково-практичної конференції (23-24 лютого 2023 року). – Запоріжжя : ЗДМУ, 2023. – 207 с.

Автори матеріалів несуть повну відповідальність за достовірність наданої у доповідях інформації й точність наведених цитат. Точка зору автора не завжди може співпадати з позицією редколегії.

<i>Макарова О.А.</i>	РЕАНІМАЦІЯ ЯК ВИЩИЙ РІВЕНЬ ВЛАДИ НАД ЛЮДИНОЮ ЧЕРЕЗ ТІЛЕСНІСТЬ	101
<i>Масюк О.П.</i>	ЕТАПИ СТАНОВЛЕННЯ ПОСТЛЮДИНИ В ПРОЦЕСІ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЛЮДСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ В УКРАЇНІ ПІД ЧАС ВІЙНИ	102
<i>Поцулко О.А., Розумний Р.К.</i>	ГІЙОМ ЛЕ БЛАН: ПРОБЛЕМА НОРМИ «НОРМАЛЬНОЇ ЛЮДИНИ»	103
<i>Серіков К.В.</i>	ДЕОНТОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПРОГНОЗУВАННЯ ЙМОВІРНОГО РЕЗУЛЬТАТУ ШЕМИЧНОГО МОЗКОВОГО ІНСУЛЬТУ	105
<i>Ткачов В.С.</i>	ТЕХНОЛОГІЇ ЯК НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА ТІЛЕСНОСТІ ЛЮДИНИ	109
<i>Фідровська М.Г.</i>	ПРОБЛЕМА ТІЛЕСНОСТІ ТА ЗВ'ЯЗОК З ДУХОВНИМ. НОРМА І ПАТОЛОГІЯ	110
<i>Янковський С.В.</i>	ОБ'ЄКТИВАЦІЯ ТІЛЕСНОСТІ В УМОВАХ ВІЙНИ	111

СЕКЦІЯ 6.

ПРОБЛЕМИ МЕДИЧНОЇ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВІЙНИ

<i>Рижов О.А.</i>	КОГНІТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ – КРОК ДО ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ	114
<i>Аветісова І.С., Гоцуляк О.С.</i>	ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРНОГО СПІЛКУВАННЯ ІНОЗЕМНОЮ МОВОЮ ПРИ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ	115
<i>Веницька Г.В., Рябокони О.В., Фурик О.О.</i>	ОСОБЛИВОСТІ ОЦІНКИ ЗНАТЬ У ПРИЗМІ СУЧАСНОЇ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ІНФЕКЦІЙНІ ХВОРОБИ»	117
<i>Волкова Г.К.</i>	ПРЕДМЕТНО-МОВНЕ ІНТЕГРОВАНЕ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ І ВОЄННОГО СТАНУ	118
<i>Гейченко К.І.</i>	МОВНА ПІДГОТОВКА ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ	121
<i>Грищенко О.В.</i>	РОЛЬ МОВИ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ СУЧАСНОГО ЛІКАРЯ	121
<i>Гусарова А.В.</i>	СПЕЦИФІКА ОРГАНІЗАЦІЇ ПИСЬМОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАТЬ ТА НАВИЧОК З ПАТОЛОГІЧНОЇ АНАТОМІЇ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ	123
<i>Дубініна Я.П., Герасімчук Т.С., Шаменко В.О.</i>	КАР'ЄРНИЙ ДИЗАЙН ФАХІВЦЯ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	125
<i>Заброда В.О., Тимошенко М.С.</i>	ВПЛИВ, ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ON-LINE І OFF-LINE ПІДГОТОВКИ ЛІКАРІВ-ІНТЕРНІВ ХІРУРГІЧНОГО ПРОФІЛЮ	130
<i>Звягіна Г.О., Потоцька О.І.</i>	СУПРОВІД ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ У ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ В СКЛАДНИХ УМОВАХ	131
<i>Земляний Я.В., Земляна Н.А.</i>	ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ ПРИ ВИКЛАДАННІ НА КЛІНІЧНИХ КАФЕДРАХ	132
<i>Іванченко О.З., Мельнікова О.З.</i>	ВИКОРИСТАННЯ РІЗНИХ ФОРМ ЗАВДАНЬ ОНЛАЙН-ПЛАТФОРМИ MICROSOFT TEAMS У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ	133

13. Гарга А.Й., Дубров С.О., Гавриленко О.О. Лікування гострого порушення мозкового кровообігу у відділенні інтенсивної терапії (Огляд клінічних рекомендацій та настанов) / А.Й. Гарга, С.О. Дубров, О.О. Гавриленко // Біль, знеболення та інтенсивна терапія. – 2019. – № 1 (86). – С. 37-52.

14. Powers W.J., Rabinstein A.A., Ackerson T., Adeoye O.M., Bambakidis N.C., Becker K. 2018 Guidelines for the Early Management of Patients With Acute Ischemic Stroke: A Guideline for Healthcare Professionals From the American Heart Association/American Stroke Association / W.J. Powers, A.A. Rabinstein, T. Ackerson // Stroke. – 2018. – № 49 (3). – P. 46-110.

ТЕХНОЛОГІЇ ЯК НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА ТІЛЕСНОСТІ ЛЮДИНИ

*Ткачов Владислав Сергійович,
аспірант кафедри факультетської хірургії,
науковий керівник: Утюж Ірина Геннадіївна,
професор, д. філос.н., завідувач кафедри суспільних дисциплін,
Запорізький державний медичний університет*

Удосконалення, посилення або аугментація – це імпульс, глибоко вкорінений у людській психіці та такий же давній, як і людська еволюція. Людина завжди шукала шляхи й засоби, щоб вилікувати свої недоліки і підвищити свої фізичні якості та розумові здібності. Ідея вдосконалення людини з раціонально-прагматичної точки зору є ядром базової концепції, сукупність ідей якої зазвичай називають трансгуманізмом. Прихильники цієї школи мислення відрізняються тим, що дотримуються нормативного імперативу прагнення подальшої аугментації людини до точки, коли людство бере контроль над своєю еволюцією і в певному сенсі переходить на її наступний етап: постлюдське існування.

Збільшення і розширення можливостей людського тіла і розуму за допомогою біотехнологій, протезів або кіберімплантів сприяє виходу людей за біологічні рамки, встановлені еволюцією. Це удосконалення, як і будь-яке інше, також має свою ціну. За Декартом, наші тіла не є лише інструментом отримання інформації для абстрактного спостерігача, а призмою пізнання світу, нерозривно пов'язаною зі свідомістю: "...я не просто присутній у своєму тілі, як моряк присутній на кораблі, але я дуже тісно з'єднаний і, так би мовити, змішаний з ним, так що я і моє тіло утворюють єдине ціле. Якби це було не так, я, який є не що інше, як мисляча істота, не відчував би болю, коли тіло постраждало, а сприймав би пошкодження виключно інтелектом, подібно до того, як моряк бачить, що його корабель розбитий."(René Descartes, Meditations on First Philosophy, §VI, AT 81). Володіння тілом є ключовим компонентом людського втілення, що розуміється як субособистісне, передрефлексивне відчуття себе, яке відчуває індивід по відношенню до фізичного чи матеріально-реального виміру власного тіла. Аугментація людського тіла може становити та/або породжувати трансформаційний досвід, тобто самою по собі бути переживанням, яке істотно змінює розуміння того, ким ми є і як ми розуміємо світ. З одного боку, цей досвід може бути епістемічно трансформуючим, оскільки ми можемо навчитися чогось лише через цей досвід, без якого це бачення було б нам недосяжне, і, таким чином, змінити здатність оцінювати події та перспективу нашого сприйняття світу. З іншого боку, цей досвід може бути особистісно трансформуючим, тобто змінити точку зору і, як наслідок, особисті уподобання людини, і, можливо, навіть змінити людину, якою вона є або якою вона себе принаймні вважає.

Змінюючи своє тіло, замінюючи його функціональні частини протезами і імплантатами із більшим спектром можливостей і асоціюючи себе більше з розумом, а не тілом, людина жертвує притаманними їй фемінністю або маскулітністю, і, певною мірою, здібністю до емпатії. Чим далі індивід переживає досвід, що виходить за межі людської природи, досвід, що ставить під загрозу здатність трансформованого індивіда розуміти життя в нормальному людському соціумі, тим менше він здатен до взаємодії із іншими членами суспільства, роблячи його менш значущим для них. Це стимулює пошук нових засобів соціалізації і передбачає появу нової культурної ідентичності, яка досліджує нові способи досвіду та вираження людського роду. Ця нова культурна ідентичність подолає бар'єри раси, касты, класу та статі, підлаштовуючись під змінене сприйняття людиною себе та світу навколо себе.

За Стіглером, людство скоріше є винаходом технології, а не навпаки, і люди існують, реалізуючи себе технологічно. Ми не були б такими «людськими» істотами, якими ми є, якби не використовували технології, якими ми користуємося, і це виходить далеко за межі фізичної взаємодії, яку ми маємо з технологіями. Взаємодії і зв'язки між технічними засобами і людиною набувають фізичного втілення і давно вже перетнули межу, коли техніка була лише посередником

між людиною та світом. Наразі пристрої фактично інтегруються у людське тіло, утворюючи принципово іншу, надлюдську істоту.

Технологічний розвиток досяг такого етапу, коли технології почали явно втручатися в природу людей. Якщо технічне удосконалення тіла змінює або знищує людську природу, недоречно стверджувати, що це неправильно само по собі, бо людська природа включає в себе як погані, так і добрі риси, і немає підстав вважати, що усунення частини поганого за рахунок аугментації настільки поставило б під загрозу добро, що зробило б усунення поганого неприпустимим. Людина і технології зливаються у нову гібридну сутність, яку з точки зору трансгуманізму слід вважати спадкоємцем *Homo sapiens*.

Список використаних джерел

1. Boyle, M. (2018). Sartre on Bodily Transparency. *Manuscript*, 41(4), 33–70. <https://doi.org/10.1590/0100-6045.2018.v41n4.mb>
2. Buchanan, A. (2009). Human nature and enhancement. *Bioethics*, 23(3), 141–150. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8519.2008.00633.x>
3. Descartes, R. (1986). *Meditations on First Philosophy*. Trans. John Cottingham. Cambridge: Cambridge University Press, 53/81.
4. Lekshmi R. Nair (2022). The Techno-Cultural Übermensch: Hybridity and Disembodied Subjectivity in the Posthuman Age. *Agathos: An International Review of the Humanities & Social Sciences*, 13(1), 29-40.
5. Lyreskog, D. M., & McKeown, A. (2022). On the (Non-)Rationality of Human Enhancement and Transhumanism. *Science and engineering ethics*, 28(6), 52. <https://doi.org/10.1007/s11948-022-00410-4>
6. Stiegler, B., Beardsworth, R., & Collins, G. (1998). *Technics and Time*. Stanford University Press.
7. Verbeek, P.-P. (2008). Cyborg intentionality: Rethinking the phenomenology of human–technology relations. *Phenomenology and the Cognitive Sciences*, 7(3), 387–395. <https://doi.org/10.1007/s11097-008-9099-x>

ПРОБЛЕМА ТІЛЕСНОСТІ ТА ЗВ'ЯЗОК З ДУХОВНИМ. НОРМА І ПАТОЛОГІЯ

*Фідровська Марія Георгіївна,
аспірант кафедри філософії НТУ ХПІ,
асистент кафедри філософії ХНМУ*

Коли чуєш слово «тілесне» в опозиції завжди постає категорія духовного, тілесне асоціюється із задоволеннями, в той час як духовне – з роботою над власними недоліками, та насправді ці дві категорії є ближчими одна до одної ніж здається. Тіло по суті часто є відображенням нашого духовного життя і якщо в духовному є абстрактна категорія гріх, то в тілі цим регулятором неправильного вибору і поведінки виступає показник здоров'я.

Навіть у Фрейдівському концепті ми можемо побачити протилежне до того, від чого намагався відійти Гіпократ. Батько медицини Гіпократ виступав проти божественних причин хвороби, а саме розуміння хвороби як покарання за гріх. Але у Фрейда ми зустрічаємо розгляд неврозу, як розладу психічного здоров'я, який виникає на базі комплексів, серед яких є і повністю гріховні сексуальні збочення, які розглядаються церквою серйозним духовним гріхом, як наприклад Едипів комплекс – сексуального тяжіння сина до власної матері. Крім того, ще говорячи про Фрейда, можна зауважити ще один фрагмент його вчення. Він зауважує, якщо людина не прагне до інстинкту життя еросу, то починає прагнути до інстинкту смерті – танатосу, тобто коли ми не прагнемо до добра, нас верне у зло і це також абсолютно духовне питання, але таке, яке повністю стоїть на тілесності, а саме на тілесній психології.

Часто вища нервова діяльність і психічне життя людини більш наочно відображає її духовні мотиви, тож часто причина хвороби і те, що вважається гріхом, збігається в реаліях. Є й інші приклади, як наприклад постійне переїдання, яке і в церкві розуміється як пристрасть до їжі і розуміється як гріховне, призводить до конкретних проблем зі здоров'ям. Така сама ситуація і складається навколо куріння, яке медициною розуміється як таке, що шкодить здоров'ю, а церквою – як гріх. Інша річ, що не всі причини хвороб є повністю на сьогодні ще дослідженими, особливо причини хвороб психічних, і можливо в майбутньому категорія гріха отримає повністю реальне значення у медицині, більш того духовна теорія буде колись повністю або частково підтверджена медичною практикою.